

Poštšina plačana v gotovini.

ŽIVLJENJE

25. KNJIGA

ŠT. 7.

LETO XIII.

IN SVET

19

LJUBLJANA

39

„Življenje in svet“

Ilustrirana revija za poljudno znanstvo, leposlovje in javna vprašanja.

Izhaja dvakrat na mesec. — Celoletna naročnina 84 din, polletna 42 din, četrtletna 21 din, mesečna 8 din. — V Italiji 48 lir, v Franciji 50 frankov, drugod v inozemstvu 2½ dolarja. — Naročnina se plačuje vnaprej. — Posamezni zvezki po 3 din.

Št. ček. rač. pri Poštni hranilnici v Ljubljani 10.540.

Urejuje in za uredništvo odgovarja
IVAN PODRŽAJ

Uredništvo ne vrača rokopisov, ki jih ni naročilo. — Dopisi za uredništvo naj se pošiljajo na urednikov naslov: Ljubljana I, predal 171.

Uprava: Ljubljana, Aleševčeva ul. 16.

Oglasi po dogovoru

Izdaja za konzorcij Iv. Podržaj. — Tisk Narodne tiskarne d. d. v Ljubljani, predstavnik Fran Jeran.

VSEBINA ŠT. 7:

Beseda naročnikom — Naši zdravniki in sodobna stvarnost (dr. Mirko Čer-
nič) — Strahovi pred durmi (Srečko Kosovel) — Konzul in trobentači v Čong
Kingu (nk) — Vprašanje književnega jezika v Karpatski Ukrajini (Stanko
Bunc) — Drava (A. Hvala) — Cesta svetovne politike (Ka) — Parcela 32
(Ernest Pérochon) — Muzej v Jeruzalemu (N. K.) — Pisatelj na pisemski
znamki — Iz filmskega sveta — Naš pes

Naslovna slika: N. Pirnat: Fant in dekle

Urednikov imprimatur 30. III. 1939.

V prihodnjih zvezkih bodo objavljeni poleg že naznanjenih naslednji pri-
spevki: Psihologija malega naroda — Godovanje — Spolno življenje rastlin
— Sejem v Dalmaciji — Vzdolž Afrike do ekvatorja — Pomladanska utruje-
nost — V Tripolisu — Viri lepote — Čudovit mehanizem — Človeško življe-
nje pred 120.000 leti — O spanju i. dr.

Beseda naročnikom

Ob koncu prvega četrletja novega letnika se iskreno zahvaljujemo vsem cenjenim naročnikom in naročnicam, ki so si naročili našo revijo in s tem podprli naše delo. S točnim vplačilom naročnine, ki je edini gmotni temelj našega obzornika, so dokazali svoje razumevanje za naš trud in potrdili upravičenost obstoja samostojne in neodvisne revije, ki odklanja vsak ozir na osebnost in pristranost v službi celote.

Zahvaljujemo se tudi za vsa priznanja, ki smo jih bili deležni v teku teh mesecev. Dobro vemo, da želijo naši naročniki še marsikaj od revije, zlasti v teh kritičnih časih, ko vidimo dan za dnem umiranje starega in nastajanje novega, toda povedati jim moramo, da po sili razmer, ki so izven naše pa tudi njihove moči, marsikaj tega, česar si želijo in kar bi sami najbolj radi, ne more pred njih oči v tiskani besedi, čeprav smo vsi enakih misli. Vendar smo trdno prepričani, da vzlic oviram smotno sodelujemo pri izgradnji naše bodočnosti na podlagi svobodnega in resnično naprednega mišljenja.

Imamo pa na žalost celo vrsto naročnikov, ki so doslej v redu prejemali našo revijo, pa ne čutijo dolžnosti, da bi brez opominov in nepotrebnih stroškov sebi in nam poravnali tekočo naročnino, ki se mora itak plačevati vnaprej. Žalostno je dejstvo, da je v tem črnem seznamu tudi dosti premožnih inteligentov, katerim gotovo ni za malenkostno naročnino, temveč gre pri njih nedvomno za neurejeno gospodarstvo, ki moti naše delo. Nikake skrivnosti ne bomo izdali, če povemo, da bi mogla revija v doglednem času biti obsežnejša in celo cenejša, če bi se vsi naročniki sami ob sebi — brez opominov in nepotrebnih stroškov — zavedali, da velja tudi pri nas: Kar prejemaš, to si radi svoje časti dolžan plačati!

Obstoj naše revije, ki zaradi svoje neodvisnosti ne prejema nikake podpore, pač pa mora sproti plačevati visoke tiskarske stroške, temelji edino in izključno le na redno vnaprej plačani naročnini. Zato prosimo vse, da redno plačujejo naročnino in da skušajo širiti revijo v krogu svojih prijateljev in znancev. To bo najlepše in najučinkovitejše priznanje našemu delu, posvečenemu pravemu napredku slovenskega človeka.

»ŽIVLJENJE in SVET«

Naši zdravniki in sodobna stvarnost

Dr. Mirko Černič

Brat se bije z bratom, narod se gnete ob narod, država meji na državo, celó zemeljske celine so povezane med seboj; naravno, da ne more in ne sme biti človek slep in gluha za to, kakó žive drugi ljudje — narod, država, zemeljska celina pa ne za to, kaj delajo drugi narodi, druge države, druge celine. Svetovni dogodki nam glasno pričajo, kam pridejo tisti, ki te osnove sožitja prezro ali pozabijo nanje.

Kar velja za posameznika, isto velja za stanove — tudi stanovi so povezani med sabo preko narodnih, državnih in celinskih mej ter se ne morejo izolirati tako, da ne bi medsebojno vplivali drug na drugega.

Slovenski zdravniki smo pred prevratom črpali svojo strokovno znanje večinoma na avstrijskih nemških visokih šolah, le malo jih je bilo na čeških, ki so bile vendarle avstrijske v svojih temeljih. Da smo slovenski zdravniki prav posebno navezani na nekdanje avstrijske in nemške kolege nasplóh, je jasno, jasno pa tudi, da vsaka bistvena izpremembra pri njih odjekne tudi pri nas. In tako je samo naravno, da politična preosnova v Nemčiji in Avstriji ni ostala brez vpliva na nemške in avstrijske zdravnike, pa tudi ne na nas.

V čem je ta vpliv?

Hitler je v svoji knjigi »Mein Kampf« zapisal sledeče:

»Danes imamo 80 milijonov Nemcev v Evropi! Šele takrat bo zunanja politika pravilna, če bi po komaj 100 letih živelo na tem kontinentu 250 milijonov Nemcev in sicer ne natrpanih kot fabriških kulijev drugih, marveč kot kmetov in delavcev, ki s svojim delom drug drugemu nudijo obstoj.«

Da bo v komaj sto letih mogoče napraviti iz 80 milijonov Nemcev 250 milijonov, za to je treba, da sodeluje vse, kar je zdravniškega in zdravstvenega, da na eni strani prepreči bolezen in zmanjša umrljivost, na drugi pa dvigne človeško plodnost do najvišje možnosti. Ta nova nemška politika je rodila novo nemško zdravništvo in zdravstvo. In ta novota odseva iz novega nemškega stanovskega reda, ki pravi:

»Zdravnik je pozvan v zdravstveno službo posameznika in vsega naroda in z njim je pozvano nemško zdravništvo, da deluje v prosep naroda in države s tem, da čuva in dviga zdravje, podedovane lastnosti in raso nemškega naroda. Zdravnik vrši javno službo, ki je urejena z državnim zdravniškim redom. Zdravniški poklic ni nikaka obrt.

Zdravniški poklic zahteva, da se zdravnik dodobra seznani z zadevnimi veljavnimi predpisi in da izpolnjuje svojo nalogo v smislu nacionalno socialističnega svetovnega nazora in njegove zdravstvene politike. Treba je, da se včleni v vrsto poklicanih korporacij svojega stanu, državne zdravniške zbornice in združenja bolniških blagajn v Nemčiji in da se ukloni njihovim navodilom, za katera so pristojne po veljavnih predpisih. Stanovski red nikakor ne more izčrpati zdravniških poklicnih dolžnosti. Zdravnik izpolnjuje svojo dolžnost nasproti narodni skupnosti in svojemu stanu le, če se smatra za služabnika svojega naroda.«

In kaj je stanovski red?

Kakor drugi stanovi (advokati in inženirji, obrtniki, lovci, študenti s svojimi Križevačskimi statuti) imamo tudi zdravniki svoje stanovske tradicije, ki so našteje v stanovskem redu. Dočim državni Zakon o zdravnikih vsebuje določbe nasplóh, vsebuje zdravniški stanovski red podrobna dolo-

čila o zdravniškem poslanstvu, o pojmovanju časti, o zdravniških stanovskih navadah, o njihovem postopanju z bolniki in občinstvom, o odnošajih med seboj in nasproti ustanovam, predvsem bolniškim blagajnam. Najstarejši zdravniški stanovski red je Hippokratesova prisega, tako imenovana po slovitim grškem zdravniku, ki je živel od leta 460. do leta 377. pr. K. Osnove te prisege so: zdravniški etos (hvaležnost tistemu in njegovim potomcem, od katerega se je zdravnik učil zdravljenja; zdravniška molčečnost; z bolniki in bolnicami nikakih prepovedanih stikov), zdravniška vestnost (zdravljenje in navodila po vesti in vednosti; nikomur usmrtila, nobeni ženski odpravila), skupnost zdravniških interesov (nikakih zvez z mazači).

Ta preko 2000 let stara prisega se je seveda sčasoma izpreminjala, v Jugoslaviji pa izmaličila tako, da so stanovski redi treh jugoslovanskih zdravniških zbornic t. j. ljubljanske, zagrebske in beograjske pozabili na sodobne osnove zdravništva — na dolžnosti nasproti narodu in državi — in se omejili na zgolj materialistične plati v zdravniškem poslovanju. Postala je nevarnost, da se naše zdravništvo popolnoma zmateralizira in pozabi na svoje pravo zdravniško poslanstvo t. j. na službo narodu in državi. Da se to prepreči, je pred dvema letoma nastala borba za nov zdravniški stanovski red, za stanovski red, ki bo upošteval sodobno stvarnost. Ta borba je bila v nedeljo 12. marca 1939. na redni letni skupščini Zdravniške zbornice za dravsko banovino za slovenske zdravnike zmagovito končana. V temeljnih določilih novega sodobnega zdravniškega stanovskega reda so namreč sledeče postavke:

V čl. 2. poleg ponovitve § 22. Zakona o zdravnikih: »Vsak zdravnik je dolžan braniti in varovati osebno čast, čast svojega poklica, ugled in nezavisnost zdravniškega stanu« tudi na novo: Skrb za zdravje posameznika in za zdravje naroda je njegovo najvišje poslanstvo, pomagati vselej in povsod vsakomur pa njegov ideal.«

Čl. 3. je tudi bistveno nov: »Vsak zdravnik je dolžan upoštevati dognanja sodobne zdravniške vede in umetnosti v dobro posameznika in naroda. V težkih in nejasnih primerih mora predlagati bolniku oziroma njegovim svojcem zdravniški posvèt z drugimi tovariši, pred vsem s specialisti, oziroma napótiti bolnika v odgovarjajoči zdravstveni zavod.«

Takisto je nov člen 4.: »Stanovski red in zdravniška zbornica ščitita vse zdravnike, varujoč pred vsem ljudsko zdravje.«

In čl. 5.: »Vzvišeno poslanstvo nalaga zdravniku, da se vede v vsem svojem življenju tako, da ne more biti nikdo upravičeno nezaupen proti njemu kot strokovnjaku.«

To so temeljna sodobna določila našega novega stanovskega reda, ki so po svojem besedilu vsakomur jasna; njihovo vsebino morajo spoznati nele zdravniki in oblastva marveč tudi občinstvo, da bo zdravnike razumelo in upoštevalo njihov postopek.

Poleg teh temeljnih novot so za občinstvo najvažnejša še sledeča nova določila:

Čl. 21.: »Zdravnik ne sme pošiljati bolnikov v inozemstvo. Ako res ni v izjemnih primerih v Jugoslaviji niti primerne strokovnjaka niti primernih pomagal, te

daj se mora zdravnik z obrazloženo prošnjo obrniti na Zdravniško zbornico, ki po proučitvi dejanskega stanja dá zdravniku dovoljenje, da napoti bolnika v inozemstvo.»

Slovenija ni drugega kot ena sama meja, radi tega drve bolniki v inozemstvo, kakor da bi tam delali čudeže. Koliko so jih že pripeljali potlej z avtofurgonom v domačo zemljo! Zdravniška zbornica seveda tega ne more in neče preprečiti, pač pa lahko drži zdravnike, da ne pošiljajo bolnikov brez res nujne sile preko meje.

Druge novote se tičejo nagrad za zdravniško delo, napisov na tablah, receptih, oglasih, kjer je spet dovoljeno navajati službeno (asistent, primarij) in znanstveno (docent, profesor) stopnjo ter naglasiti, če ima kdo posebna zdravniška pomagala (rentgen, diatermijo, višinsko sonce, enterokliner, elektrokardiograf itd.).

Iz vsega tega sledi, da je na letošnji glavni skupščini naše zdravniške zbornice spet zmagala sodobna stvarnost.

Zdravnike čaka še boj predvsem z raznimi bolniškimi blagajnami, ki gredo tako daleč, da skušajo odrekati zdravnikom pravico svetovati bolnikom, kar smatrajo po svoji vesti in vednosti za potrebno in kar zahteva od nas že zgoraj omenjena Hippokratesova prisega, kar je torej nele naša pravica ampak naša dolžnost in za kar odgovarjamo, če jo kršimo! Prepričan sem, da bo tudi ta boj izvojevan zmagovito za zdravniško poslanstvo, zakaj za zdravnike mora biti *salus aegroti suprema lex* (korist bolnika prvo), ne pa birokratski predpisi blagajn!

Glede tega ima novi stanovski red sledeče določilo:

»Nasproti vsakterim ustanovam čuvaj zdravnik svoje zdravniško poslanstvo, čast in ugled zdravniškega stanu, skupnost zdravniških interesov in sicer proti vodstvu kakor tudi članstvu ustanove.«

Se eno neskladnost je odpravila letošnja skupščina. Po čudnem nepremisleku namreč je leta 1931. skupščina sklenila: »Skupščina prepove pod disciplinsko kaznijo vsem zdravnikom sodelovanje pri zdravniških posvetovalnicah v dnevnikih.« Ta zastareli sklep je letošnja skupščina soglasno razveljavila. Razlogi za razveljavljenje so bili kaj preprosti — prvič se tega sklepa zdravniki niso držali, sam najvišji funkcionar ga je kršil; drugič je jasno, da zbornica ne more prepovedati dnevnikom zdravniških posvetovalnic, če jih ne bodo pisali strokovnjaki, jih bodo pač nestrokovnjaki; tretjič je jasno, da bodo posvetovalnice strokovnjaške le tedaj, če jih bodo pisali zdravniki in da je torej le v korist i bolnikov i zdravnikov, če prihajajo izpod strokovnjaškega peresa; in končno je pri današnji preobilici zdravnikov in njihovi brezposelnosti samo prav, če ta ali oni dobi pri dnevnikih kaj zaslужka ali celo morda eksistenco. Sploh bi bilo želeti, da dnevniki nastavijo med svoje stalne sotrudnike tudi zdravnika, ki naj bi bil odločujoč v vseh stvareh, ki so v zvezi z zdravstvom, zdravilstvom in zdravništvom. Radi tega je skupščina sklenila, da zdravniki smejo sodelovati pri zdravniških posvetovalnicah, da pa se ne smejo podpisovati in s podpisom privablјati lahkovorne klientele na morebitno škodo drugih zdravnikov, potlej je treba zbornici prijaviti svoje sodelovanje in to sámo izvrševati le s splošnimi zdravstvenimi navodili ne pa konkretno, kar je itak jasno, ker noben strokovnjak ne more zdraviti

ne dajati konkretnih navodil brez preiskave in brez stalnega nadzorstva bolnika. Tako zdravljenje je slej ko prej domena mazačev in mazačic.

S temi in še drugimi sklepi je letošnja skupščina Zdravniške zbornice dvignila svoje člane duhovno, moralno in duševno — in to je njena najvišja sodobna stvarnost!

Strahovi pred durmi

Srečko Kosovel

V naslednjem pribčujemo še neobjavljeno črtico »kraškega poeta« Srečka Kosovela (18. III. 1904 — 27. V. 1926). Črtica je bila napisana pomlad 1923.

I

Ali so vrata dobro zapahnjena?»

»So, gospod!«

»In okno?«

»Je tudi zaprto!«

»Sedaj torej lahko ležeš spat tudi ti!«

Dvogovor se je vršil v pritličju široke in samotne mestne ulice. Gospodar, gospod Debeljak, bankir in verižnik, ter njegov sluga Koritnik sta bila v sobi. Medla luč je sevala preko obeh obrazov, ki sta pa kljub temu žarela v svoji meseni telesnosti živo in rdeče. Gospod Debeljak je bil vzlic svoji orjaški postavi velik strahopetec. Srce mu je vzdrgetalo, če so se nalahno potresla vrata. Med tem pogovorom se je že zavil pod lahko pernico in strmел v strop. »Da bi le sanj ne bilo, teh težkih nočnih sanj!« je vzkliknil, »potem bi bila še noč tako čudovito lepa!«

Njegov sluga Koritnik je bil človek, ki je imel živce, spletene bolj iz vrvi kakor iz mesa, čisto nič niso bili občutljivi. Smejal se je ledeno. Če se je kremžil, je bil v njegovih očeh le strah, da mu odmanjka kosilo ali večerja. Po mestu hodeč je gledal topo in brez zanimanja, vendar so mu bila najljubša izložbena okna z jedili. Nebesa si je predstavljal sila enostavno: velik hodnik, ob obeh straneh mize, težko obložene z mesom in drugim. Spal je trdo, če je spal. Če je bedel, je gledal izbuljeno in zaspano.

Ko se je vlegel v posteljo in ugasil luč, je že pomislil na drugi dan in zaspal. Takrat je spal že zdavnaj gospod Debeljak in tanko smrčal, kakor bi predel volnene nitke.

Svetlo oko avtomobila je pogledalo v sobo, voščilo »lahko noč« in odbrzelo. Bila je tišina in polmrak. V sobi je vznemirjala molk le majhna budilka, drugače se je zdelo v tem miru skoraj soparno.

II

Zunaj je bilo tiho. Le tu in tam je zavel veter čez vrtno ograjo — zadihal in odbrzel. Luna se je plazila med srebrno sivimi oblaki in pogledala čez polmračno zemljo. Temne gore so molčale v predpomladnem hladu.

V takih nočeh, pravijo, se prebudi v temini smrekovega loga vila in pogleda v noč. Njen obraz je še bel, brez barve. Pomane si oči, odstre s čela lase in zopet izgine. In gospod Debeljak je imel to noč čudne sanje:

Sedel je pri kosilu. Ravno je použil juho, ko začuje pred vrati topot. Kdo me vznemirja, si je mislil, sedaj, ko pač ni pravilno, kakšen takt je to,

kakšna olika? Hej Matija, je zaklical, zapodi jih, ki motijo moje kosilo! Toda komaj je Matija odprl vrata, stopi predenj upognjen velikan: »O kako je nizko tole, o kako nizko!« Zravnal se je, mišice so se napele in pogledal je skozi streho. Gospod Debeljak pa je ostal začuden: »Kaj želite?« — Nič, je dobil v odgovor. In ko se je velikan prestopil, je stopil na njegovo nogo. »Av, av, av,« je zaklical gospod Debeljak in se prebudil.

»Matija, Matija! Prižgi luč!«

»Aaaa?«

»Luč!«

Matija je prižgal luč. Nobenega strahu ni bilo v sobi, toda tišina je bila še groznejša.

»Poglej, če se ni kdo skril pod posteljo!«

Nejevoljen je vstal Matija. Brljav je začel vleči izpod postelje prevrnjen škorenj: »Aha, ti nesnaga!«

»Kaj, o kaj je, kdo je?«

»Nič, škorenj!«

»So zaprta vrata?«

»Zaprta so!«

»Pojdi pogledat, prosim!«

Matija je šel od vrat do okna in potem zopet v posteljo.

»Naj gori luč!«

Kmalu se je gospod Debeljak pomiril in zaspal. Luč pa, ki se je leno raztezala po sobi, je ščegetala Matijo v oči. Dvignil se je, pogledal, če spi gospod in jo ugasil.

III

Ali na nesrečo je gospod Debeljak zopet zasanjal. Prišel je godec v mraku in igral. Bolj kakor ga je opazoval, tem bolj se mu je zdelo, da igra na koščeno stegno, čez nekaj časa pa je zagledal, da pleše na njegovo godbo cela množica okostnjakov, oblitih s krvjo. Eden izmed njih je nosil ravno tisto obleko, ki jo je kupil gospod Debeljak pred kratkim, drugi je imel strgan frak, tretji samo cilinder, četrti škorenj in tako dalje. Eden si je celo iz nagajivosti nataknil rdečo ovratnico. Najprvo so plesali v dalji, toda čim bolj jih je gledal, tem bolj so se mu bližali. Eden se ga je celo dotaknil s komolcem, drugi z nogo.

Sramota, je zavpil v sanjah gospod Debeljak, sramota! Tedaj pa stopi njihov godec in dirigent, se skloni nanj in mu vzame raz vrat njegovo črepinjo, pomislite, njegovo lastno črepinjo. In takrat se je hotel gospod Debeljak zjokati, pa ni imel ne oči ne ust. Zavpil je in se prebudil: »Kdo je ugasil luč, kdo?«

»Kdo? Jaz!« se je oglasil Matija.

»Si jo res ugasil ti?«

»Res, popolnoma res!«

»Prižgi jo! Oh, te sanje, te težke sanje!«

Z rokami na glavi je vendarle utrujen zaspal.

IV

In že zopet je sanjal. Prišla je starka mimo njega. Brez oči je bila in je kričala: »Joj, kakšen si!« In je prišlo mlado dekle, v raztrgan plašč zavito, bled je bil njen obraz, toda lep. Pogledalo ga je in je šlo. Stud je bil v njenih korakih. Prišel je dolgin, sami prsti so bili nad pol metra dolgi, pa drobni kakor leskove šibice. V njegovih očeh so bile žabe, pod nosom je

strčal jež. In je rekel: »Daj, da te poljubim!« — »O, ostuda nesramna,« je rekel takti gospod Debeljak. »Ti ostuda!« — »Tako?« je zategnil tujec, »no, pa pojdem.« In glej komaj je stopil en korak, je moral teči za njim gospod Debeljak petdeset korakov, celih petdeset korakov. Dolgin je prekoračil reko, Debeljak je moral postati moker. Dolgin je šel čez brinje z enim korakom, Debeljak si je razpraskal ves obraz. Ko sta bila že čisto v samotni pustinji, je rekel: »Sedaj pa si moram postriči brke!« Vrgel je ježa iznad ust in Debeljak je začel krvaveti. Ker se je bal, da izkrvavi in da celo ne vtone v krvi, je zaklical na pomoč: »Matija!« in se prebudil.

»Sedaj pa ne bom več sanjal! Preklete sanje, kako so me izmučile! Saj je že jutro! Kar odkleni vrata, vstani in napravi kavo!«

Ko je sluga odprl vrata, je obstrmel, kajti pred vrati so bili trije mrličji — mogoče celo samomorilci — čisto panterju podoben maček z naočniki in z razpetim dežnikom, na njegovi levi je strmela miš, imela je dežni plašč in slamnik. Na desni je ležal pes z mečem v srcu, žalostni vitez.

»Ali mi verjamete?« je rekel Matija.

»Sanje! Tudi ti sanjaš!« je odvrnil gospod Debeljak in se pokrilič čez glavo.

To povest mi je pravil prijatelj. Ko jo je dokončal, sem mu zakričal: »Lažeš!«

»Seveda,« je odgovoril, »zakaj pa ne?«

Konzul in trobentači v Čong Kingu

Čong King je mesto ob gorenjem Jang Tseju, kamor so se iz Nankinga preselili nekateri kitajski ministri. Konzulat neke »prizadete države« je stal blizu vojašnice, katere trobentaška šola se je že davno pred oboroženim sporom vsak dan ob treh zarana vežbala. Naslovnik konzularne službe, vznemirjan po objestni neblagolasnosti bojvniških pihal, si je nataknil uradni kroj in krenil k najvišjemu častniku, poveljniku tistega kraja.

»Ekscelenca,« — mu je rekel po kitajsko, saj je po vsej odgoji znal ta jezik — »junaki, katerim je dana izredna čast, biti pod vašim poveljstvom, drobolijo slednjo noč ubrane sekirice, ki družno z žabjim zborom v mlaki zibljejo spanje meni in moji skromni družini. Navzlic velikemu čaru, kakršnega ima za naša neotesana ušesa ta ponočna godba, se čutimo tako nevredni izredne pozornosti, da si drznem namigniti Vaši Svetlosti, naj ukaže trobentaški šoli kasneje pričenjati svoje vaje: tako ne bomo po nevrednem izkoriščali njenih neprecenljivih dobrot.«

Po teh besedah se je konzul priklonil in čakal.

»Ekscelenca,« — je odvrnil general — »nobene reči ne bi poslušal z večjim veseljem, kakršne ste pravkar izustili o »tigrih«, katerim poveljevati je dana čast meni nevrednemu. Vaše globoko spoštovanje njihovega daru, ki ga brez oklevanja stavite na višino brezprimerne petje, s kakršnim je narava oblagodarila žabe, mi dela takšno radost, ki jo tudi jaz brez pomisleka primerjam z naslodo, kakršno mi povzroča vaš glas. Vaša Svetlost pa ve bolje ko kdorkoli, da čistoča zraka ob treh zjutraj deloma še slajša zvok trobent. Zategadelj mi še na koncu pameti ni, da bi spremenil uro vežbanja in s takim ravnanjem utegnil zmanjšati naslodo Vaši Svetlosti, sebi pa pritrirati veselje, videti vas še kedaj.«

Vprašanje knjižnega jezika v Karpatski Ukrajini

Stanko Bunc

Razprava je bila napisana pred tragičnimi marčnimi dogodki, ki so za več ali manj nedogleden čas vzeli važnost in nujnost temu vprašanju.

Vzhodni oblasti slovanskih jezikov so po več stoletni nadvladi cerkveno-slovanskega jezika vzrasli končno iz žive ljudske govorice trije literarni jeziki: ruski v 1. polovici 18. stoletja, ukrajinski ob koncu istega veka in beloruski v sredini minulega stoletja. Ukrajinski jezik govori danes okrog 40 milijonov ljudi, ki živijo na približno 850.000 kv. km strnjene ozemlja. Ta zemlja ni bila nikoli v zgodovini državno enotna in še danes ni. Za Belorusi in Slovenci so Ukrajinci tretji slovanski narod, ki ga niti svetovna vojna ni vsega osvobodila in zedinila. Pred vojno so živeli v dveh državah, v Rusiji in Avstro-Ogrski, danes pa so politično razkosani na štiri države: nad 30 milijonov v avtonomni republiki Ukrajini v SSSR, okrog 6 milijonov na Poljskem v Galiciji in Volinju, nekaj nad pol milijona v Bukovini v Rumuniji in po zadnji razmejitvi približno toliko tudi na Madžarskem.

Zaradi teh vzrokov je povsem razumljivo, da ni in ne more biti ukrajinski pismeni jezik na vsem prostranem ozemlju enoten in ustaljen in da je tudi vprašanje razvoja jezika zelo otežkočeno in komplicirano. Za informativnim člankom Georgija Gerovskega v Čsl. vlastivědi, III. del, str. 480—515 (Praga 1935) nam je končno izdal Slovanski ustav v Pragi, ki ima poseben oddelek za raziskovanje Slovaške in Podkarpatske Rusije, posebno razpravo o razvoju pismenega jezika na Podkarpatskem. Napisal jo je Fr. Tichý, gimnazijski profesor v Pragi, ki se bavi s proučevanjem podkarpatske kulture že od prevrata sem. Vprašanje knjižnega jezika na Podkarpatju obsega le majhen del ukrajinskega jezikovnega območja, krije se v glavnem s področjem srednjeukarpatskega narečja (glej Ivan Zilinskij, Karta ukrajinskih govorov, Varšava 1933), ki je živelo skozi stoletja svojevrstno usodo zaradi posebnega in ločenega politično-versko-kulturnega življenja prej v okviru Ogrske, po prevratu pa v sklopu ČSR.

Ta zemlja prvotno ni imela svojega imena in še danes nima pravega. Najstarejše ime Rus, ruski je zemljepisni naziv, ki se sčasoma z državno strukturo s središčem v Kijevu omeji na južne zemlje, medtem ko so začeli severne imenovati Moskale, Moskvičane (prim. našega Pohlina, Prešerna i. dr.). V 18. stoletju nahajamo ime Rusnjak, kasneje pa jih zovejo Maloruse, sami sebe pa Ukrajince. Za avstro-ogrske Ruse se vpelje v preporodni dobi izraz Rusin, ruski. V času najhujšega madžarskega pritiska imamo imeni: ugro-ruski in ugarsko-ruski. Po prevratu so največ rabili: Podkarpatska Rusija, podkarpatskoruski jezik oz. še česče »literarni jezik Podkarpatske Rusije«. Dne 2. jan. 1939 pa je izdala nova narodna avtonomna vlada v Chustu odlok, po katerem se dosednji naslov Podkarpatska Rusija zamenja z novim nazivom Karpatska Ukrajina. Tako se je končno vsaj v naslovu tudi rešilo vprašanje značaja te zemlje, ali je ukrajinska ali velikoruska (Žis 1939, 57).

V starejši dobi sta se vzdrževala v podkarpatskosruskem pismenstvu drug ob drugem dva pismena jezika: cerkveno slovanski in rusinski ali ukrajinski. To sta tudi dve osnovi, na katerih je vzrasel današnji podkarpatski knjižni jezik.

Cerkvena slovanščina je bila pismeni jezik skoro vseh Slovanov v prvih obdobjih njihovega literarnega življenja, na Podkarpatju pa se je rabila najdlje, vse do druge polovice minulega stoletja in se v cerkveni knjigi uporabljala še danes. Pisatelji — sami duhovniki — ter samostanske šole in bogoslovni seminarji, ki so jo imeli za učni jezik, so skrbeli za njeno čistoto in jo marljivo gojili. Bila je normaliziran pismeni jezik, ki si je izoblikoval svojo posebno južnorusko izgovorjavo in se po nji ločil od severnoruske, ki se ni skoro nič prilagodila živi izreki. Bila je jezik cerkvene in posvetne tradicije ter družila južne Ruse spričo njihove dialektične razkosanosti v celoto; čutili so jo za svoj jezik, medtem ko so jo n. pr. Srbi smatrali za tujega.

V teku stoletij pa začne pronikati živi jezik najprej v kanclijske listine, kasneje pa tudi v literarne umotvore. Najstarejši spomenik žive govorice je listina iz 1404, ki kaže obenem vpliv csl., madžarski in češki. V ljudsko nabožni in posvetni književnosti se v dobi reformacije in protireformacije vedno bolj uveljavlja živ govor, zlasti pri pisateljih, ki so se obračali s poljudno knjigo na preprosto ljudstvo, ki mu je postal cerkveni jezik že težkoumljiv. Najstarejša slovnica igumana Arsenija Kocaka med 1768 in 1788, zgrajena na Smrtrickem iz 1619, obravnava csl. jezik, ki je prepojen z narodnimi elementi. Tedaj se kažejo močni madžarski, poljski in češki vplivi. Vendar pa so postajali stiki z Galicijo in Ukrajino spričo cerkveno-upravnih, verskih in socialnih vezi vedno odločilnejšega pomena tudi v jezikovnem in literarnem pogledu.

Važna je ugotovitev, da so živi jezikovni elementi prej in v večji meri prodrli v knjigo v Ukrajini kot pa v Rusiji. Tam se je politično-cerkvena administracija skupno z literaturo zvesto držala tradicije cerkveno-slovanškega jezika vse do Petra Velikega in do Lomonosova sredi 18. stoletja. V Ukrajini pa so vladale drugačne razmere: politično središče je bilo daleč, širitelj in konsument literarnega dela je bil nižji ljudski sloj, ne pa aristokratski, zato je imel živi govor odprta vrata v pismeni jezik.

Literarno delo užhorodskega biskupa Bačinskega, osrednje postave vsega podkarpatskega prosvetljenstva, pospešuje pridobivanje pravic živi govorici. Csl. jezik jame od polovice 18. stoletja močno upadati. Omeji se le na cerkveno in nabožno uporabo, a tudi tu ga izriva latinščina, v posvetni knjigi pa se uveljavlja ljudski govor. Prvi zavežni napor za ustvaritev novega pismenega sloga — kar nedvomno podpira poseben zgodovinski razvoj tega ozemlja pod krono sv. Štefana — se javljajo v dobi preporoda ukrajinske književnosti v zadnjih letih 18. stoletja, ko dobi podkarpatska kultura in literatura nadmoč nad Galicijo, ki jo je tedaj zasedla Avstrija (1772) in je bila dotlej literarno neplodna. Tako nastopijo novi delavci in slovnika Lučka i loči v slovnici 1830 csl. od razgovornega jezika, ki ga smatra za poseben jezik, od sosednih slovanskih različnega. Enako misli Fogorošij, učnec Kopitarjeve šole na Dunaju, ki se bavi z dialektologijo (1821).

Po 1830 je agresivni madžarski preporod rodil jako rusko reakcijo v smeri narodnega preporoda. V petdesetih letih zmaguje nazor, da more biti knjižni jezik samo velikorusčina. Tako je stopila ruščina na mesto cerkvene slovanščine. Ta proces je podpirala ideja o narodni skupnosti Ukrajincev z Rusi in seveda politične namere Velikorusov. Propagirala se je misel, da postane ruščina vseslovanski občevelni jezik. Kruti madžarski pritisk pa je rodil med Rusini celo rusofilsko mesijanstvo.

Zaradi madžarskega pritiska in ruskih prizadevanj nahajamo v zadnjem četrtletju minulega stoletja upadek jezikovne kulture. Izobraženci so se uči-

li od malega v šolah samo madžarsko, tako govorili potem v življenju in celo ruske klasike čitali v madžarskem prevodu. Madžarščina in latinica sta prodrli že v cerkev in 1887 ugotavlja neki list, da »niti pisati ruski ne znamo«, in dogodilo se je, da so nekatere besede v ruskem tekstu pojasnjevali z madžarskim prevodom. Jezik je bil brez norme in vsak pisatelj je pisal po svoje.

Medtem se je pojavil odpor zoper ruščino. Ker je bilo umevanje knjižne ruščine rusinskemu čitatelju brez znanja slovnice in brez uporabe slovarja težavno, se je porodila med izobraženstvom reakcija, ki je šla na delo v narodno smer s tezami: rusinščina je narečje ukrajinščine, ki je samostojen slovanski jezik, ne pa narečje velikoruščine.

Do svetovne vojne je mogel narodni jezik na Ogrskem samo vegetirati, trpeli so ga deloma le v prvih ljudskih šolah in v poljudni nabožni knjigi. Med vojno so hoteli Madžari uvesti s pomočjo cerkve namesto cirilice latnico in madžarski pravopis (prim. naslov nekega molitvenika: *Lyisztvica nebesznaja*, 1917).

Po prevratu je postala materinščina namah učni jezik v vseh šolah in občevalni jezik v uradih in cerkvi. Te pravice je dobil narodni jezik z mirovno pogodbo v Saint Germainu 1919, ko je bila zemlja ogrskih Rusov prisojena v sklop ČSR kot deloma samostojna pokrajina. Toda stvoriti v Podkarpatski Rusiji enoten in ustaljen pismeni jezik, je bilo vse do danes nemogoče. Iz vzrokov: csl. tradicija, protežiranje latinskega in madžarskega jezika, pomanjkanje narodnega šolstva, ki bi pomagalo ustvariti pisateljsko normo, nepismenost, zaostalost ljudstva, nedostajanje narodne zavesti med inteligenco, majhno število in brez političnih pravic, je vedno kolebal pismeni jezik med csl. in ljudsko govorico in se ni mogel povzpeti preko poskusov ustvariti samostojen pismeni jezik.

Spričo takega stanja je razumljivo, da so se takoj po prevratu pojavila različna mnenja o tipu knjižnega jezika. Žal, da so v reševanje teh vprašanj močno posegali razni ostri politični in idejni spori. V prvem navdušenju so se vneli za tradicijo domačega narečja, a dvignil se je antagonizem med dvema narečjima in 1923 se pojavi preobrat: pisatelji se razdvojijo, eni prevzamejo ruščino, drugi pa se oklenejo ukrajinščine. Na to presusmeritev je odločilno vplivala povojna ruska in ukrajinska emigracija, ki je pri pomanjkanju domače inteligence zasedla številna vodilna mesta. Tako se je ustvarila dvojezičnost oz. jezikovni dualizem.

Ruščina je jezik višjih slojev, aristokratskih desetisočev in tistih pisateljev, ki so doma na jugu (Berehovo). To ozemlje je najbolj potujčeno, ti kulturni delavci nimajo osnove v narodnem govoru, so vezani samo na knjigo in vodi jih slovanska vzajemnost. Njihova knjiga se čuti za tujo, nima čitateljev niti doma niti v Rusiji, je kot odtrgan cvet.

Vse drugače je z ukrajinščino. Oprijela se je večina, predvsem mladina, in je imela odločilno moč v političnem režimu (Vološin). Nanjo sta tudi mislila Masaryk in Češka akademija v Pragi. Pisatelji te smeri imajo osnovo v narečjih, štejejo dovoljni in vedno naraščajoči krog čitateljev in jih bodri zavest, da ima njihovo delo odziv in močno zaslombo med sorojaki v Galiciji, Ukrajini in Bukovini. Ti ukrajinski pisatelji — tako so se sami nazvali — so 1936 sprejeli najnovejša pravopisna pravila Ukrajinske akademije nauk v Kijevu in pišejo precej enoten knjižni jezik. Ta pismeni jezik ni noben privilegij aristokratov, ampak je postal s splošno šolsko obveznostjo in po zdemokratiziranjem državnih zavodov nositelj vsega kulturnega, političnega, socialnega in gospodarskega udejstvovanja.

nja. Ruščina je na Podkarpattju brez življenjske sile, ukrajinščina pa ima vso dinamiko, saj je postala po svetovni revoluciji državni jezik pri njihovih sorojakih v socialistični sovjetski republiki Ukrajini.

Najnovejši marčni prevrat je ponovno vključil Podkarpattje v ogrske politične meje. Ali je po dvajsetletnem svobodnem narodnem delu zopet nastopilo l. 1914?

IZ NAŠIH KRAJEV

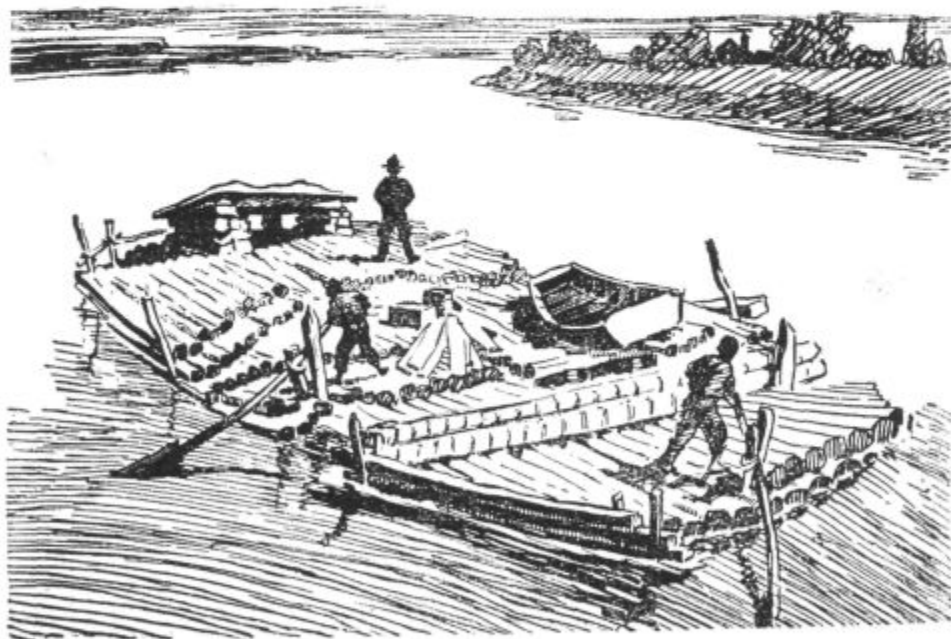
Drava . . .

A. Hvala

Stopil je pred bajto. »Kaj bi?« Ozrl se je po planinah. »Tam so bogati doma, njim raste po gozdovih zlato.« Pogledal je više, v nebo. »In tam, pravijo, da je Bog.« Več ni pomislil.

Dolina je ozka. V dolini dolga in stisnjena njiva, ki daje tisočem kruha. V soncu se sveti kot srebro, valovi kot trak, ki beži v nedogled. Ob robu so hiše in bajte, polne otrok. Na enem bregu cesta, na drugem železnica: Drava, splavarjem mati, ljubica, dom in svet!

»Na vodo grem, te je za vse dovolj!«

Mlad je bil in je postal flosar. Delal je, trpel in živel, kakor žive drugi. Življenje v osnovnih oblikah: kruh — ženska! Nekaj sto besed je njegov jezik. Z njimi izraža vsa čustva, strah, bolečino in radost. Kletev je kot akcent, ki daje govoru poudarek. Molitve so hkrati vzdih. Če je lačen, seže po kruhu in vgrizne, četudi je kamen. V žeji se naloka vode iz Drave. Če se mu zahoče ženske, si jo potegne na slamo . . .

Delal je, kakor so delali drugi, da so bile dlani kot podplat. Pa si je postavil hišo in ji dal žulje za temelj. Sredi dela se je včasih zamislil, obstal je pri vrtanju in se naslonil na sveder. Pogled mu je pobožal dolino in belo hišo na griču. »Kdo jo je postavil, da gleda na vodo?« Bil je ponosen, pljunil je v roke in zavrtel sveder, da je zaškrtal na veji.

»Nosit!«

In je nosil bremena, kot da bi gore prestavljal.

»Vzdigaj!« — »Da se prelomiš.« — »Ne boš me. Kolikor vzdigneš, nesem še vedno.« — »Ne boš.« — »Bom!« — »Saj si bik!«

Kolena so semu tresla, noge opotekale na okroglih kamnih.

»Popravi brv!« — »Kaj se vode bojiš?« — »Ti ne?« — »Saj še za škorenj ni dobra!«

Potem se je oženil. Bili so časi, ko so se na nič jemali, pa so živeli in zredili polno bajto otrok. Ona ni imela nič, on je bil flosar. Nasmejala sta se: »Bova še lažje gospodarila!«

Tekla je voda in tekla so leta. Iz zime v poletje, iz poletja v zimo. Po vodi v svet, z vlakom domov, iz sezone v sezono, od mehkih dlani in pesti ter jasnih, zvedavih oči mladičev-novakov do sivih las in motnih pogledov, kaljenih v vinu in mrzlih vetrovih, do klecajočih kolen, kljukastih nog in revmatičnih sklepov zgaranega starca.

Samo dva letna časa: meseci izobilja in znoja, prešernosti in bahavih besed, lahkomišelnosti in življenja, od penečih, belih pomladnih voda do žoltega listja in pesmi jesenskih klopotcev, do mladega vina iz Frušogorskih goric do jesenskih megla in mokrih noči — in meseci zimskega spanja, stradanja, pripovedovanja in ždenja, meseci, ko hodijo splavarji s klobuki v čelo gledat Dravo na rob: kalnica — prušna — rajža se kaže!

Splavi so privezani v mlaki na dolge vrvi. Mogočno se zibljejo kot brodovje španskih osvajalcev. Vesla so dvignjena in se svetijo v soncu.

»Spusti!«

Skočil je na splav, sklonil se je, pomočil prste v vodo in se pokrižal. Nato je potegnil vrv na izeso.

»Zadaj ven, po šumsko!« — Počasi se obrača rep na vodo, da grabi tok od strani.

»Srečno rajžo!«

Goltnik, Miza, Gosi, Krava, Erbija, Kramarji, Bistrica, Pruh! Sami mejniki na poti. Svet, o katerem sanja že otrok v zibelki. Legel bi na breg in gledal: vodo, vedno druga, vedno ista v tisoče let. Voda, ki nosi prod in zlato, ki koplje in gloda planine, da nasiplje ravan in njive gnoji. Kje izvira? Kdo ve. Na Koroškem nemara, morda še dlje, izliva se v Dunav. Ded je črtal brazde, označil peči in sipine z imeni, imenoval jede in rokave, po koroškem načinu plohovške vezal in les plavil z zelenih planin. Oče je s šajkami jadral na vzhod, na beli Dunajec, od Italijanov se je učil taljanske basat. Tisoč povesti s tisoč imeni se izliva v eno samo globoko in široko strugo: v žilo življenja, v strugo krvi. Ded, oče, sin, vnuk. »Vsak dan tri kaplje krvi. Eno popijejo silna bremena, druga se izgubi v vodi, tretja se raztopi v žganju.«

Peči, mostovi, mlini na vodi, plitvine, šije, klade, vrtinci in jede — bridka znamenja kletvic, znoja in mokrih grobov.

Splav je zastal!

»Okoli!« Mrzlično udarjanje vesel, hropenje. Galijoti! Roke so kot vrvi, a kite kot gabrove trte. Lemezi ulijo, voda se peni in zaganja, da pokajo rinki.

»Konja na vodo!« — Splav se pobira, obrača.

»Ne bo se zdr! Rep bo udaril ob jedo! Lemez pritekni! Čuvaj se! Požira!«

Rezka povelja — kriki groze. »Drži se!« Rep je požrlo, da struji voda čez štem. Lemez se odlomi kot trhla veja.

»Moža je spodneslo — tam plava klobuk!«

Sklenjeni roki sta se prikazali nad vodo. Roki, ki grabita zrak, prosita in molita, kolneta in obsojata svet. Flosarji stoje in gledajo. Smrt. Mrzla smrt. Doma bajta, polna otrok in žena z objokanimi očmi, z bedastim obrazom obupa. — Sklenjeni roki: kruha!

»Vrzi desko! Vrv v vodo! Glej, tam ga nosi!«

Prepozno, predaleč. Kuštrava glava in belina očes, ki gledajo kot oči zaklane živine — in nič več.

Cesta svetovne politike

V časih velike mednarodne krize in politične napetosti so uprte oči vsega sveta v blede rumeno poslopje v središču Londona, v hišo Downing Street št. 10, kjer bije tako rekoč srce britanskega svetovnega imperija.

Ta hiša je polna zgodovinskih spominov. Ob koncu gospostva Cromwellovih »Okroglih glav« se je l. 1660. vrnil kralj Karol II. iz Nizozemske, da zasede prestol svojih očetov. Med odlikovanci, ki jih je kralj nagradil, je bil tudi neki George D o w n i n g, ki je pravočasno obrnil svoj plašč po vetru. Bil je eden izmed prvih novih plemičev, kateremu je kralj povrh še podaril lep kos zemljišča — današnji Downing Street.

Sir George Downing je bil svojevrsten »diplomat«. Dvakrat je zastopal Anglijo na Nizozemskem. Prvič pod Cromwellom, drugič pa pod obnovljenim kraljestvom. Njegove spletke proti holandsko-švedsko-angleški trozvezi, ki naj bi zoprvala pohlepu Ludvika XIV., so tako razburile prebivalce nizozemske prestolnice, da si je komaj rešil življenje (l. 1671). Po tritedenskem premišljevanju v Towerju je dal na zemljišču, ki mu ga je bil podaril kralj, sezidati krasno hišo, kjer je prebival do svoje smrti.

Po izumrtju rodbine Downing je določil kralj Jurij II. poslopje za uradno stanovanje svojega prvega ministra. Prvi je stanoval v tej hiši Walpole, morda zato, ker ga je bil kralj razžalil. Ko mu je Walpole namreč sporočil smrt njegovega očeta, ga je kralj nahrulil: »Tepec, to je prostaška laž!«

Od tega časa je Downing Street središče angleške svetovne politike. Uradno stanovanje prvega ministra je dobilo pozneje št. 10. Zakaj, tega ne ve nihče. Številke od 1 do 9 ni, pa tudi prostora ni bilo za nove hiše. Bližnji sosed prvega ministra je finančni minister, ki stanuje na št. 11. Nato sledi št. 12, sedež nekega drugega urada. Zdaj bi morala slediti št. 13, če bi bil prostor. Tega pa ni in tako začne Downing Street s št. 10, konča pa se s št. 11.

Prav tako čudna kakor ta cesta je tudi notranjost hiše št. 10, nad katero je skozi dve stoletji obupavala vsaka žena prvega ministra. V poslopju so tri stopnišča, ki ne vodijo nikamor. V času, ko je bila garderoba še v pritličju, se je neštetokrat zgodilo, da je obiskovalec brez klobuka in plašča prišel na vrt namesto v dvorano, kajti izmed petero vrat v veži so vodila štiri pod milo nebo.

V notranjosti Downing Streeta 10 so bile sklenjene v dveh stoletjih najvažnejše odločitve britanske svetovne politike. Tu je imel stari, revmatični Pitt zaradi nesrečnega izida ameriške vojne ogorčene govore zoper svoje tovariše in sicer na način, kakor ga »do takrat še nihče ni slišal tostran

Carigrada«. V Downing Streetu je Asquith v avgustu 1914 sporočil članom svojega kabineta, da se je začela vojna proti Nemčiji.

V časih svetovne krize se zbirajo na tej neznatni cesti množice, ki opazujejo prihajanje in odhajanje dostojanstvenikov. Tako je bilo tudi v septembru lanskega leta in tako je bilo te dni in bo vselej, dokler bo Downing Street srce britanskega svetovnega imperija. Ka

NAŠ ROMAN

P A R C E L A 32

Ernest Pérochon

Ali je bil Honoré zares najpremožnejši človek v Fougerayju? Mnogi so pritrjevali, drugi pa so ga primerjali s svinjskim trgovcem Gibelom, čigar temne kupčije niso bile nikomur znane, ali z gospodom Maryuetom, ki je živel od obresti svojega denarja, naloženega v papirjih v neki banki. Honoréjevo premoženje je imelo to prednost, da je bilo za vse vidno, po pravici pridobljeno in otipljivo v svitu sončne svetlobe.

Ker je zapovrstjo podedoval, je imel lepega dne nad štiri sto oralov zemlje. Imel je, po resnici povedano, veliko toda zelo zapuščeno kmetijo z mnogimi posteljami, skrinjami, policami za posodo in ogromnimi omarami. Vsakdo je vedel, da so bile prenapolnjene s perilom, saj je dvajset ženskih prednikov vse življenje predlo konopljo, ki je bila tu nakopičena.

Ne, niso bili sanjači ljudje, ki so imeli Honoréja za najbogatejšega človeka v okolici. Svoja zemljišča je dajal večidel v zakup. Sam je obdeloval komaj dvajset oralov okoli svoje kmetije, ki so jo v Fougerayju že od nekdaj imenovali »Veliko kmetijo«, ker je stalo nekoč na tem mestu veliko viteško imetje.

Pri delu mu je pomagal stari stric, ki mu je že odstopil vse svoje premoženje. Gospodinjstvo pa je vodila že precej priletna dekla, katero je podedoval kakor vse drugo. Zaradi tega njegovo življenje ni bilo zmerom ravno preveč veselo.

Kljub temu so Honoréja vsi zavidali. V začetku vojne je bil najprej eden izmed redkih nesposobnih, ki so ostali doma. Potem so ga vpoklicali v pomožno službo in ko se je čez nekaj mesecev življenja v vojašnici vrnil domov kot »reklamiranec za poljsko delo«, je bil še bolj ponosen.

Ker je bila tedaj dekla bolna in se zaradi bolečin ni mogla premikati, je poprosil sosedo, da mu vodi gospodinjstvo. Toda stara gospodinja je bila stroga in je hotela s svojega naslanjača vladati vsemu svetu. Ker pa je bila tudi sosedo godrnjave naravne lastnosti, ni ostala dolgo na Honoréjevi kmetiji.

Nato je Honoré vzel v hišo neke vrste mlado pomivalko, ki se mu je zdela zelo naklonjena. Toda že po osmih dneh je bila deklina odpuščena, in kako! Zdaj je stric svetoval nečaku, naj se oženi, na primer s teto iz Mont-vergerja, ki se gotovo ne bo upirala.

To bi bilo kar dobro. Honoré je imel štirideset, ona pa dvainštirideset let, in premoženje obeh bi se lepo ujemalo, toda ona ni bila baš privlačna s svojimi brkami in že osivelimi lasmi.

Honoré bi bil imel rad mlajšo. Sicer je vedel, da ni napravljajl kakega

posebno junaškega vtisa, pa tudi dekleta mu niso prikrivala, da jim je zaradi njegove postave — bil je suh kot trska — in pogreznjenega života precej usmiljenja vreden ljubavnik. Vedel pa je tudi, da pomeni štiri sto oralov zemlje precejšen utež na tehtnici prijateljstva. Moral je paziti, da ni obvisel na kaki pretkani lepotici, ki bi mu spremenila življenje v pekel.

Takoj je pomislil na Evelino Mazureau, ki mu je bila izmed vseh najbolj všeč. Pač zato, ker je bila čedna, pa tudi zato, ker je bila skromna in z vsakim dobra.

Sklenil je, da se ne bo kar tako hitro sporazumel z dekletom, kakor bi to nemara storil kak mlad trapec, temveč bo počasi uspaval njenega očeta. Ni ga skrbelo, kako bo uredil zadevo z Mazureaujem, toda spretnosti, ki jo je zahtevala od njega zaljubljenca smelost, ni imel.

»Torej, Mazureau, vam je hudo, ker nimate več Jaunerije?«

»Da, hudo mi je ... kajti zemlja je bila last moje rajnice ... sicer bi mi ne bilo toliko zanj! Kdor hoče videti dobro zemljo, naj pogleda samo Jaunerijo.«

»In vendar ni boljša od zemlje, ki ste jo kupili danes!«

Mazureau je zganil z ramo: »Kar molči! Ti pač ne poznaš te zemlje!«

Honoré je obrnjen proti Evelini zamrmral: »In vendar imam vsake vrste zemljo. Imam dobre, pa imam slabe kose.«

Bernard, ki je sedel na klopi poleg starega očeta, je postal nemiren. »Če imate toliko«, je rekel, »zakaj nam potem ne prodate kaj?«

Evelina ga je debelo pogledala, točla moža sta se morala nehote nasmejati. »Ali bi ti kaj prodal, če bi imel mnogo?« ga je vprašal Honoré.

»Ne!«

»A, tako! V tem smo vsi enih misli ... Če bi pa tvoj ded rad kaj zamenjal, bom skušal, da se sporazumeva.«

Mazureau je zaklical: »Nisem ti rekel, da bi rad kaj zamenjal ... Rekel sem: Stopi noter in povej, kako si zamišljaš stvar.«

»No, dobro, pa tako! Bom pa spregovoril kot prvi: Dajte mi kos polja, ki ste ga malo prej kupili, in jaz vam dam zanj Jaunerijo. In še dva tisoč frankov vam podarim.«

Mazureau je zmajal z glavo. »Ne bo šlo tako!« je dejal.

Toda njegov glas je zvenel mehko in velika, nepričakovana radost mu je razjasnila pogled. Nadaljeval je: »Mislim, da se bova sporazumela ... Treba je prej malo pomisliti ... Stroške boš moral plačati pač ti ...«

Nato je velel Evelini, naj prinese dva kozarca. Honoré je slutil, da je kupčija s tem sklenjena, vendar je treba o tem še govoriti, saj tako, kakor je bilo zdaj, je kar dobro.

Ko mu je Evelina natočila vina, se je pošalil: »Mazureau, če boste kdaj prišli k meni, ne bo tako čednega mladega dekleta, ki bi vam natočilo vino ... Pri meni doma je bolj žalostno in človek ne ve, s kom bi pokramljal ... Često moram sam pogrniti mizo ...«

Preden je pil, je vljudno privzdignil svojo čašo in dejal: »Na zdravje, gospodična Evelina!«

Ker se je še kar naprej pritoževal nad svojim samotnim življenjem, ga je Mazureau vprašal: »No, povej, zakaj se pa ne oženiš? Pri tebi je vendar dovolj prostora za ženo?«

Honoré je ponosno odvrnil: »Da, prostora je seveda.«

»Saj si lahko poiščeš najbogatejšo.«

»Najbogatejšo? Če se bom kdaj ženil, bo to moja najmanjša skrb.«

Obrnil se je k Evelini. Njegova suha lica so močno zardela. »Lahko vzamem najrevnejše dekle na vasi in ji rečem: pridi k meni in bodi gospodarica v hiši... Če te veseli delo, delaj... če pa raje ne delaš, potem imaš podnožnik ob oknu in naslanjač ob peči... Ali pa, če raje potuješ in uživaš svojo mladost, imaš na dvorišču osedlanega konja... Tako bi ji govoril... Pri trgovcu pa bi izbral zanjo lepe obleke in zavrtnice.«

Evelina se je žalostno nasmehnila: »Moža, kakor ste vi, mlado dekle ne najde tako hitro.«

Nato je stekla v svojo sobo. Mazureau ni prezrl Honoréjevega razočaranja.

»Dobro tako«, je rekel, »meni je prav. Zamenjajva, toda stroške za prepisnino plačaš ti.«

»O, o!« je dejal Honoré, »sami ste rekli, da je treba prej malo premisliti... Če se bom za to odločil, pridem spet k vam in vam povem.«

»Kakor hočeš, toda ne odlašaj predolgo.«

»Ne, predolgo že ne«, je odvrnil Honoré.

Potem je z neopaznim obotavljanjem v glasu pristavil: »Še zaradi neke reči sem hotel govoriti z vami.«

»Zaradi katere?«

Honoré je pokazal na trak okoli rokava. »Kakor veste, sem reklamiran za poljsko delo. Delam pač na svojem gruntu in na svoji zemlji, vzlic temu pa nisem svoj lastni gospodar, ker moram delati tudi pri drugih.«

»To je dobro in prav«, je odgovoril Mazureau.

»Že res! Saj se nočem izmikati... toda danes sem tu, jutri tam... to je včasih dobro, pa ne zmerom. In koliko zbadljivih besed moram požreti! Rajši bi vedno delal pri enem samem. To sem dolžan dvakrat na teden. Pa sem mislil na vas, Mazureau... ki svojega dela itak ne morete sami opraviti...«

Mazureau je prežeče gledal nanj. »To se kar lepo sliši, kar si povedal, Honoré, kako pa misliš s plačo?«

Honoré je zamahnil z roko. »O, to naj vas ne skrbi! Glavno je, da bom vpisan za delavca pri vas in za to morate poskrbeti. Ali naj stopim k županu?«

»Kakor hočeš«, je odvrnil Mazureau, »jedel boš pri nas, mar ne?«

»Da, če ne boste imeli zaradi tega preveč sitnosti.«

V trenutku, ko je to izgovoril, je zadonel Evelinin glas z dvorišča. Honoré je vstal in se poslovil. Zunaj se je ustavil pred dekletom, da ji pove novico.

»Nekaj dela boste imeli, gospodična Evelina, toda jaz pridem le dvakrat na teden k vam. Zaradi mene, prosim, si ne delajte težav, jaz sem kaj kmalu zadovoljen.«

Odgovorila je kratko in preprosto: »To ni hudo. Skušala bom storiti vse, da boste zadovoljni.«

»Če mi boste vi postregli, bom vedno zadovoljen.«

Zadnje besede je z bojazljivim glasom mrmral predse baš v trenutku, ko je Evelina odšla proti skednju.

Za sekundo je stal neodločen, nato je pa stopil za dekletom, ki je med skednjem in zidom zbiralo svoja piščeta okoli razjarjene koklje.

Držal se je, kakor da ji hoče pomagati, ona pa je rekla smehljaje: »Pojdite, vi samo strašite mojo kokoš!«

Osupel se je umaknil za korak, stisnil pesti in čakal. Ko je opravila pri živalih, se ji je spet približal. »Evelina«, je začel, »veseli me, da morem delati pri vašem očetu.«

Raztreseno je odgovorila: »Vi ste zelo dobri. S svojo pomočjo nam boste izkazali veliko dobroto.«

»Ah, pri meni doma . . . pri meni doma, ne manjka nič — razen mladosti. Pri meni doma je vse staro in žalostno. Toda če vidim vas, je to zame kakor lep sončni žarek.«

Nekoliko začudeno se je ozrla nanj. Gorel je od rdečice in ji molil roko: »Zbogom, Evelina! Do jutri, Evelina! Zelo se veselim, Evelina!«

Ker ji je ljubeč, malce truden nasmešek lahko šinil čez obraz, je menil, da se tudi ona zelo veseli. Krepko ji je stisnil roko in odkorakal z radostnim srcem.

Evelina se je vrnila v hišo. Bernarda ni bilo več v sobi, toda oče je še vedno sedel na svojem mestu za mizo.

»Evelina«, je rekel, »Honoré z Velike kmetije bo kot vojni reklamiranec delal pri nas.«

»Vem«, je odvrnila, »pravkar mi je povedal.«

Mazureau je gledal svojo hčer. Imela je prav tako žalosten obraz, kakršnega je opazil pri njej že pred tedni. S hripavim glasom je rekel: »Paziti boš morala, da bo jedi dovolj, dokler bo pri nas . . . in še to želim, da si prijazna z njim.«

»Seveda, oče, saj veš, da sem prijazna z vsemi, ki delajo pri vas.«

Mazureau je udaril z dlanjo po mizi: »Toda ta zasluži bolj nego drugi. Ko je prej govoril s teboj, si mu prezirljivo odgovorila in mu obrnila hrbet. Ne razumem, kako moreš takega moža tako razžaliti . . . moža, ki mi je vrnil moje njive pri Jauneriji, o katerih sem že mislil, da jih rodbina nikoli več ne bo imela . . .«

Evelina je bila zaposlena pri kaminu. Slednjič je odgovorila s plahim glasom, ne da bi pogledala očeta: »Malo prej sem govorila z njim. Ni bil videti, kakor da je hud name.«

Mazureau je nadaljeval nekoliko manj osorno: »Že mogoče! Danes tega ni zameril. Toda jutri in vsakokrat, ko pride k nam, boji zelo dobra z njim. Na svoji kmetiji ima dovolj prostora za ženo. To je prej sam povedal in tako tudi je.«

Znižal je glas in nadaljeval: »Dobro sem razumel, da je prišel zavoljo tebe . . . Evelina, mislim, da se ti bo nekoč zelo dobro godilo, bolje nego tvoji materi, stari materi in vsem ženskam naše rodbine. In če ima priti dedič mojega imena, mu boš mogla zapustiti veliko dediščino, in če se zadovoljiš s svojim denarjem, lahko dobi tvoj delež na Brûlonsu, dokler živiš . . . kajti ti boš imela toliko njiv, da se boš lahko sprehajala po njih vso nedeljo, ne da bi dvakrat prestopila eno. Ljudje se ti bodo klanjali, Evelina Mazureau!

Vstala je in rekla z jokajočim glasom: »Oh, oče! Toliko jaz niti ne zahtevam!«

Mazureau je trenutek gledal v blede obraz svoje hčere, ki je jokala. Jeza ga je tresla:

»Zate sem govoril, za tvojo čast in za čast rodbine. In zdaj mi prideš spet s svojo neumnostjo in svojim jokom! Nočem vedeti, kaj te boli. Ne vprašam nič in tudi slišati nočem nič. Evelina, ti boš storila po moji volji . . . Ti boš gospodarica na Veliki kmetiji, ali pa nisi moja kri. Poberi se mi!«

Evelina je šla v svojo izbo. Pred očetom je bila kakor majhno dekletce. Kljub svojim petindvajsetim letom se mu ni upala nikoli upreti.

Vsa se je tresla, ko je stopila pred komodo. Čedni vojak je zrl še vedno iz svojega okvira in jo gledal s svojimi junaškimi očmi. Kaj neki počne tam doli? Že mesec dni ji ni pisal.

Vzlic temu so govorili na vasi o njem. Razširil se je glas, da je moral pred vojno sodišče. Evelina je vedela tudi, da je poslal nekemu dekletu iz Quérrellesa, neki dolgi drzni osebi na slabem glasu, dopisnico.

Vse to bi mu bila Evelina rada odpustila in mu je tudi že odpustila... toda to že mesec dni trajajoče pozabljenje je bilo zanjo prehuda bolečina. Tudi ni imela več mnogo upanja, da se bo kdaj vrnil k njej.

In zdaj jo je oče z neizprosno roko izročil drugemu, staremu, od prilizovanja se cedečemu, zaljubljenemu tiču, ki jo snubi z zvitostjo in tolarji.

Čuden strah ji je oledenil kri ob misli, da bi se morala braniti in da najbrže ne bo upala storiti tega. Čutila se je zapuščeno in slabotno brez vsake pomoči.

Srce ji je hotelo počiti. Vrgla se je na posteljo in pričela obupno ihteti.

Dalje prihodnjič

Muzej v Jeruzalemu

Okoli pet let po vojni je John D. Rockefeller ponudil egiptovski vladi 2 milijona dolarjev, da bi postavila muzej v Kairi. Ker je izrekel neke pogoje, je vlada zavrnila darilo. Tedaj sta pokojni James Breasted in prof. J. Garstang, ki je vodil izkopavanje v Palestini, pregovorila Rockefellerja, naj prepuusti omenjeno vsoto mandatarni vladi. Tako je Sveta dežela iz pritlične hiše treh sob prenesla svoje starine v lepi muzej, ki sta ga dovršila stavbenik Austen Harrison in dekorater Eric Gill. Načrte je odobril mednarodni odsek strokovnjakov. Položaj so določili na severovzhodni kot mesta s čudovitim pogledom na Oljsko goro in hribe po Zajordanju. Stavbišče je bilo dovolj razsežno, da so mogli napraviti še vrt, zasajen z 250 odraslimi oljkami, ki so jih pripeljali tja iz maslinjakov v Beit Jali pri Betlehemu.

Pod stebriščem je 10 reliefov, upodablajočih različne umetniške struje, ki so se križale v Palestini od kanaanske dobe do križarskih vojn. Na severnem koncu stoji vodnjak v novem arabskem slogu, ki ga je okrasil armenski strokovnjak David Ohanesjan, prišedši iz Kutahije v začetku britanske zasedbe. Poslopje obsega upravne prostore, eno krilo je namenjeno knjižnici, vsebujoči doslej nekaj nad 16.000 snopičev, prostorni za še enkrat toliko zvezkov. Iz poučnih nagibov so predmeti razstavljeni po časovnem redu: tako ima posetnik celoten razgled na zgodovino Svete dežele. Tla po hodnikih so pogrnjena z nekakim linolejem, ki duši šum in manjša utrujenost. Katalog je v treh jezikih: angleščini, arabščini, hebrejščini.

Ko je šel nedavno angleški arheolog Starkey na slavnostno otvoritev, je padel v zasedo prenapetih Arabcev in bil umorjen. Spričo tega so muzej odprli kar na tihem. Ta dan je bila samo ena galerija pripravljena za sprejem občinstva. Tu si videl edinstveno zbirko lončenine iz kamene in bronene dobe pa do kananejske. Med drugimi zanimivostmi naj navedem človeško lobanjo, najdeno 1925. kot prvi sled po Neanderthalcu v tej deželi, in skupino rezljane slonove kosti, najdene med 1933 in 1935. v Ahabovem dvorcu v Samariji, torej iz časa, ko se vrši Racinova tragedija »Athalie«. Tu naletiš na mnoge priče iz rimske, bizantinske in arabske zgodovine. Venomer prihajajo še novi predmeti, toda zgolj do l. 1700.

N. K.

Pomembno ni to, da imaš lepe vrline, pač pa to, da znaš popolnoma izrabiti in izkoristiti tiste, ki jih imaš.

Joseph Delarosa

MALI OBZORNIK

Pisatelj na pisemski znamki

Razmeroma mlada je navada, upodabljati na poštinih vinjetah poteze slavnih piscev. Ta moda se je menda najbolj razpasla po Italiji. Pred 3 leti na pr. so dali na svetlo Horaca za 2000-letnico pesnikovega rojstva, kakor so 1921. poslali med ljudi Danteja za šeststoletnico njegove smrti. Slične časti so bili že deležni: Boccaccio, Machiavelli, Tasso, Petrarca, Alfieri, Leopardi, Ariosto, Carducci, da ne omenim prizorov, posnetih po mojstrovinah italijanske književnosti. Na Španskem je bil takisto predstavljen Cervantes 1916. ob 300-letnici svoje smrti. Portugal se je podobno poklonil Camõesu, Rusija Tolstemu, Nemčija Goetheju, Schillerju, Lessingu, Kantu. Skoro po vseh državah se je udomačila šega, da na ta način proslavljajo velike slovstvene obletnice. Zgolj Anglija se menda ni poprijela opisanega zgleda. Ako pa filatelisti poznajo Byronovo znamko, moramo priznati, da jo je izdala Grčija. Počastiti je kajpak hotela junaka svoje nezavisnosti, ne pa književnika, ki je ustvaril »Don Juana«.

nk

»Žarno listino« ali fotogenski patent je naš metodik ugotovil po sto in sto poskusih čičkanja in ličkanja. Ob visoki luči so fotografirali kandidata najprej pri ničli, to je brez lepotečenja, pa više in više. Lice, ki potrebuje najmanj pomoči, da dobro izpade, se šteje za najbolj žarovito.

nk

Sreča ni v denarju. Niti v časteh. Niti v tem, kaj ljudje mislijo o nas. Sreča je igra prevar in slepil. Kdor hoče biti srečen, se potemtakem mora smatrati za takega. Dovolj je, da si slednje jutro s prepričanjem rečemo samim sebi, ne da bi nas drugi notranji »jaz« na laž postavil: »Nobena usoda ni lepša od moje«. In kolikor grša se vaša usoda zdi drugim, toliko lepša se mora zdeti vam.

Nino Salvaneschi

Vedno sveža voda

Mnogi ljudje ne morejo piti postane vode, če so še tako žejni, ker jim »smrdi« in si ne morejo z njo utešiti žeje.

Isto velja za živali. Pes mora imeti vedno svežo vodo na razpolago in ne bi smel nikdar piti postane, kaj šele nečiste vode. Paziti je treba tudi, da voda ni premrzla ali ledena, ker se žival lahko prehladi in dobi celo vnetje ledvic.

Posoda za vodo ne sme biti nikoli umazana, ker pes ne zaužije potrebne množine, ako so v vodi n. pr. ostanki jedi.

Pravi prijatelj živali bo skrbel tudi za to, da njegov pes ne bo pil na sprehodu umazane vode iz mlak in luž, ki vsebuje najrazličnejše bolezenske bacile.

Voda je najboljša in najprimernejša pijača za psa, zato je treba čimprej navaditi nanjo tudi mladiče. Če mora žival po živinozdravnikovem navodilu piti čaj, tedaj se moramo pač ravnati po tem, toda kakor hitro mine to izjemno stanje, moramo dati psu zopet vodo.

kg

Iz filmskega sveta

Lepota in ličilo

Maks Factor mlajši že leta in leta proučuje obraze in pripravlja za kinsko platno. Po njegovih izkustvih morajo biti vsi igralci in igralki v Hollywoodu žeroviti ali fotogenski vsaj na 75%, če naj uspejo v filmu. »Ljudje, katerih žarnost je slabša, se klavrno obneso na fotografijah,« trdi Factor.

Razčleniti in razločiti vrline človeške polti in potez, nato sestaviti za nje pravi la, je bila najtežja naloga izvedenca za lišpanje ali ličenje (»make-up«). Zarobne lastnosti se dajo dognati na 10%, preko te meje pa jih more strokovnjak le približno ceniti: v območju teh 10% se namreč pojavi duša kámere.

M. Factor junior meni, da je glumcev s popolnim svetlorodnim ali fotogen-skim obrazom bore malo, eden na deset tisoč. Za brezhíbno žarovito postavo ali silhueto so možnosti nekoliko večje, ena na tisoč.

Obvestila uprave

Tej številki so priložene položnice Poštne hranilnice v Ljubljani za one naročnike, katerim je potekla tekoča naročnina. Če slučajno kdo ni prejel položnice, naj blagovoli kupiti na pošti položnico Poštne hranilnice in naj vpiše nanjo številko našega čekovnega računa 10.540 ter ime računa: »Življenje in svet«, uprava, Ljubljana.

Priloženih položnic naj se blagovolijo poslužiti tudi vsi zamudniki, katere opozarjamo, da jim prihodnje številke, žal, ne bomo mogli več poslati, če ne bodo vsaj do 10. aprila t.l. storili svoje dolžnosti. Kdor do tega roka ne bo plačal zaostale naročnine, bo po lastni krivdi imel opravka z našim pravnim zastopnikom.

Iz tretje serije naših nagajencev objavljamo naslednja imena: Polič F., Limbuš; Puntar K., Trbovlje; Ravšelj V., Modruš; Romih Ana, Sarajevo; Sokolsko društvo, Jesenice; Strigl A., Poljčane; Stromberger M., Baošič; Šinkovec E., Ljubljana; Štefula A., St. Ilj v Sl. gor.; Tomšič V., Vrhnika; Toplišek M., Podčetrtek; Tratnik F., Semič.

Uprava »Življenja in sveta«

Naročniki in čitatelji!

Tvrdke, katerih oglase prinaša revija »Življenje in svet«, so v vsakem oziru priporočljive. Zato krijte svoje potrebe pri njih. Pri vseh naročilih se sklicujte na »Življenje in svet«, tako boste koristili sebi in svoji reviji!

DUBROVAČKA PLOVIDBA A. D. DUBROVNIK

Brzjavljavi: »Dubroplov« — Dubrovnik

Potujte na jugoslovansko riviero

preko Sušaka, Benetk in Splita
v Crikvenico, Rab, Šibenik, Hvar, Makarsko, Korčulo,
Dubrovnik, Hercegnovi, Kotor in Budvo
z luksurioznimi parnikl »Kralj Aleksander I« — »Kumanovo«
»Dedinje«

Brze proge: od 1. aprila do 15. oktobra

Odhod iz Benetk: torek in petek ob 24.00 uri.
" " Sušaka: sredo in sobota ob 16.00 uri.
" " Splita: četrtek in nedelja ob 9.45 uri.
" " torek, sredo in nedelja ob 21.00 uri
Povratak iz Dubrovnika: ponedeljek in četrtek ob 8.00 uri
petek in nedelja ob 22.30 uri

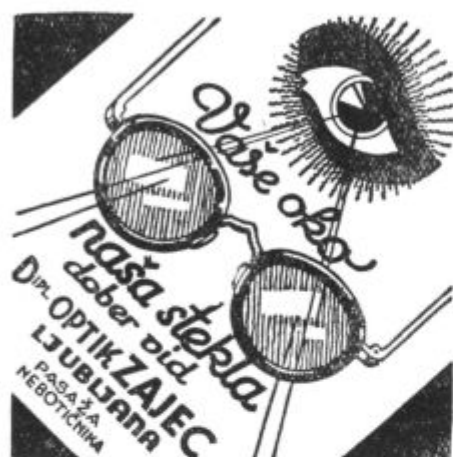
Turistična proga: od 15. maja do 30. septembra

Tedenska sedemdnevna potovanja iz Benetk in Sušaka do Kotora in nazaj.
Odhod iz Benetk v nedeljo ob 22.00 uri, iz Sušaka v ponedeljek ob 10.30 uri, povratak iz Dubrovnika v petek ob 2.00 uri

Informacije in brezplačni prospekti se dobe pri potniških uradih ali pri ravnateljstvu družbe v Dubrovniku

KNJIGARNA
TISKOVNE ZADRUGE
V Ljubljani, Šelenburgova ul. 3

★
ima v zalogi vsakovrstne
leposlovne knjige

Blagodat

za
občutljivo
kožo

ELIDA
TOALETNA MILA

Priporoča se KNJIGOVEZNICA

Ivan Bonač

Ljubljana, Knafljeva ul. 2.

Najbolj radioaktivno kopališče v srednji
Evropi (467'03 Machovih enot) z mineralno
vodo 59'3°C. Znamenite blatne kopeli
z originalnim blatom (šoto)

**Banovinsko
zdravilišče**

TOPUSKO

Kopališčna sezona se prične prvega aprila
in traja do konca oktobra. Glavna sezona
od petnajstega junija do enaintridesetega
avgusta

Za velikonočne praznike

Vam nudimo po najnižjih cenah:

moško perilo	otroške čevlje
žensko perilo	moške čevlje
nogavice	ženske čevlje
rokavice	vseh vrst
ročne torbice	

Oglejte si naše cene!

ANT. KRISPER

Mestni trg 26

LJUBLJANA

Stritarjeva 1-3

SANATORIJ V MARIBORU

Tyrševa ulica 19
Telefon 23-58

je najmoderneje urejen za operacije. Zdravilni aparati: ENTERO-CLEANER za črevesne kopeli; DIATERMIJA za električno pregrevanje v globini; TONIZATOR za poživiljanje udov; ŽARNICA 'HALA' za akutna vnetja; VIŠINSKO SONCE za obsevanje. Oskrbnina:

I. razred 120 din, II. razred 80 din na dan.

Priporoča se

Štefan Kraut

carinski posrednik

v Mariboru, Aleksandrova cesta 51
(nasproti gl. kolodvora) Telefon 23-03

V carinsko špediterski stroki sem si pridobil v teku dvajsetih let bogatih izkušenj, zato vam lahko najboljše postrežem. Informacije dobite brezplačno